

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2021

(τροποποίηση ΜΑΡΤΙΟΣ 2022)

Πρόλογος

Ο παρών Οδηγός διδακτορικών σπουδών έχει στόχο να παρουσιάσει τις βασικές αρχές για την εκπόνηση διδακτορικής έρευνας και τη συγγραφή διδακτορικής διατριβής στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης. Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την έρευνα και τη συγγραφή της διδακτορικής διατριβής, οι οποίες θα συμβάλουν σημαντικά ώστε ο Υποψήφιος Διδάκτορας να φθάσει στον στόχο του γρηγορότερα, ευκολότερα και αποτελεσματικότερα. Η εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής αποτελεί την τελευταία βαθμίδα στο ισχύον σύστημα της τυπικής εκπαίδευσης. Είναι μια πολυσύνθετη δημιουργική διαδικασία που απαιτεί ερευνητική σκέψη και ειδικές ικανότητες. Η διαδικασία αυτή είναι κατά κανόνα κοινή στην Διεθνή Πανεπιστημιακή κοινότητα.

Ο Οδηγός απευθύνεται πρώτα και κύρια σε όσους έχουν σκοπό να εκπονήσουν μια διδακτορική έρευνα, δηλαδή σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με στόχο την απόκτηση διδακτορικού τίτλου. Επίσης, θα μπορούσε να είναι χρήσιμος στους επιβλέποντες καθηγητές και στα μέλη των Συμβουλευτικών Επιτροπών, ενώ χρήσιμα στοιχεία μπορούν να αντλήσουν και τα μέλη των Εξεταστικών Επιτροπών στην φάση της τελικής υποστήριξης. Επιπλέον, ο οδηγός επιδιώκει να υπηρετήσει την διαφάνεια των κριτηρίων ανάληψης, εκπόνησης και υποστήριξης μιας διατριβής στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, καθώς θέτει το βασικό πλαίσιο, ώστε επιβλέποντες και επιβλεπόμενοι, εξετάζοντες και εξεταζόμενοι να συντονίζονται σε κοινά αποδεκτές αρχές, χωρίς ωστόσο να αποκλείει τις προσωπικές θέσεις και απόψεις των εμπλεκομένων.

Ο Οδηγός αναπτύσσεται σε τέσσερα μέρη. Στο Α΄ Μέρος παρουσιάζονται οι Γενικές Αρχές που διέπουν την εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής με ιδιαίτερη έμφαση στις προϋποθέσεις επιλογής του θέματος, στις χρονικές απαιτήσεις της εκπόνησης, στην επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας και την βιβλιογραφική έρευνα, καθώς επίσης σε θέματα ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας. Το Β΄ Μέρος περιλαμβάνει οδηγίες για την υποβολή της αίτησης. Ιδιαίτερη μέριμνα δίδεται στην παρουσίαση των κριτηρίων για την σύνταξη του συνοπτικού σχεδίου της διδακτορικής διατριβής. Οι προδιαγραφές για την σύνταξη και μορφοποίηση του κειμένου αναπτύσσονται στο Γ΄ μέρος, στο οποίο περιλαμβάνονται επίσης αναλυτικές οδηγίες για την παρουσίαση της βιβλιογραφίας και την αποφυγή λογοκλοπής. Τέλος, στο Δ΄ Μέρος παρουσιάζονται θέματα που αφορούν στην επίβλεψη, υποστήριξη και αξιολόγηση της διατριβής, καθώς επίσης στην διάχυση των αποτελεσμάτων και την καταχώρηση της διατριβής στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.

Η Επιτροπή Διδακτορικών Σπουδών

Αθηνά Γεωργία Αλεξοπούλου
Δημήτριος Μακρής
Αναστασία Πούρνου
Κωσταντίνος Χούλης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

A.1.Τι είναι η διδακτορική διατριβή	4
A.2.Επιλογή θέματος	4
A.3.Χρόνος εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής	5
A.4.Ερευνητικό περιβάλλον, ερευνητική ομάδα, εργαστήριο	6
A.5.Βιβλιογραφική έρευνα	7
A.6.Μέθοδοι και εργαλεία της έρευνας	8
A.7.Θέματα ηθικής και δεοντολογίας	8
A.8.Διατριβή και χρηματοδότηση. Πλεονεκτήματα - Κίνδυνοι	9

B. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ

B.1.Η Διαδικασία	9
B.2.Το συνοπτικό σχέδιο	10

Γ. ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Γ.1.Γλώσσα και ύφος	10
Γ.2.Διάρθρωση	11
Γ.3.Μορφοποίηση κειμένου	13
Γ.4.Μέγεθος εργασίας	14
Γ.5.Βιβλιογραφία	14
Γ.6.Λογοκλοπή	17
Γ.7.Η άδεια Creative Commons (CC)	18
Γ.8.Βιβλιοδεσία	18

Δ. ΜΕΡΟΣ: ΕΠΙΒΛΕΨΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Δ.1.Επίβλεψη	18
Δ.2.Υποστήριξη	19
Δ.3.Κριτήρια Αξιολόγησης	20
Δ.4.Διάχυση αποτελεσμάτων - Δημοσιεύσεις	21
Δ.5.Καταχώρηση της Διδακτορικής Διατριβής στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών	21

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

A.1.Τι είναι η διδακτορική διατριβή

Η διδακτορική διατριβή είναι μία εις βάθος ερευνητική διαδικασία μέσω της οποίας ο Υποψήφιος Διδάκτορας καθίσταται κοινωνός του επιστημονικού τρόπου σκέψης και της μεθοδολογίας της έρευνας, προκειμένου να οδηγηθεί, μέσω του γραπτού ακαδημαϊκού λόγου, στη συγγραφή ενός πρωτότυπου επιστημονικού πονήματος. Η εκπόνηση μιας διδακτορικής έρευνας απαιτεί πρωτοβουλία, υπευθυνότητα, ωριμότητα, αυτενέργεια και λήψη αποφάσεων.

Στο πλαίσιο της διδακτορικής διατριβής, ο Υποψήφιος Διδάκτορας ασκείται σε θέματα αξιολόγησης και επεξεργασίας της ειδικής βιβλιογραφίας, αναπτύσσει την κριτική σκέψη, αξιοποιεί γνώσεις και δεξιότητες που έχει αποκτήσει κατά τη διάρκεια των σπουδών του και συνεργάζεται με άλλους επιστήμονες στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ερωτήματος και χρονικού πλαισίου. Ο Υποψήφιος Διδάκτορας αποκτά μια σειρά από ικανότητες, δεξιότητες και γνώσεις¹, οι οποίες μπορούν να τον βοηθήσουν αργότερα στις περαιτέρω ερευνητικές του δραστηριότητες. Για τον λόγο αυτό η διδακτορική διατριβή είναι στόχος που συνήθως τίθεται από όσους αποσκοπούν σε ερευνητική και ακαδημαϊκή σταδιοδρομία. Φυσικά, δεν αποκλείονται όσοι βλέπουν την διατριβή ως ένα μέσο προσωπικής καλλιέργειας και αυτοπραγμάτωσης. Επισημαίνεται ότι, οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου αποτελούν σήμερα ένα πολύτιμο κεφάλαιο της οικονομίας της γνώσης.

Η διδακτορική διατριβή συνίσταται στην διεξαγωγή πρωτότυπης ερευνητικής εργασίας στον τομέα της Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης και τα θέματα που πραγματεύεται μπορεί να περιλαμβάνουν: α) εκπόνηση καινοτόμων μελετών, πιλοτικών ή νέων εφαρμογών σε συγκεκριμένα πεδία, β) επισκόπηση και κριτική ανάλυση ή ανασκευή υφιστάμενης γνώσης, γ) ολιστική προσέγγιση επιστημονικών ερωτημάτων δ) εισήγηση νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, τεχνικών, εργαλείων ή άλλων καινοτομιών ε) περιγραφή και ερμηνεία φαινομένου ή θέματος.

A.2.Επιλογή θέματος

Η επιλογή του θέματος, δηλαδή η οριοθέτηση του πυρήνα της έρευνας και των επί μέρους ερευνητικών ερωτημάτων καθώς και η σαφής διατύπωση αυτών είναι μια δύσκολη και απαιτητική εργασία.

¹ Σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο προσόντων (<https://proson.eoppep.gr/el/HQFLevels>) ο κάτοχος διδακτορικού διπλώματος:

- Διαθέτει γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής και στη διασύνδεσή του με άλλα πεδία,
- Κατέχει πλέον προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για την επίλυση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα τη διεύθυνση και τον επαναπροσδιορισμό των υφιστάμενων γνώσεων ή της υφιστάμενης επαγγελματικής πρακτικής,
- Επιδεικνύει ουσιαστικό κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και σταθερή προσήλωση στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαισίων εργασίας ή σπουδής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας

Η διδακτορική διατριβή δεν έχει στόχο τη σωρευτική μηχανιστική παράθεση υφιστάμενων πληροφοριών και γνώσεων αλλά την αναλυτική διερεύνηση και επεξεργασία ενός ερευνητικού ερωτήματος με στόχο την παραγωγή νέας γνώσης που αφορά στο συγκεκριμένο ερώτημα. Συνεπώς η διδακτορική διατριβή πρέπει να χαρακτηρίζεται από σημαντικό βαθμό πρωτοτυπίας και να συμβάλει στην επιστημονική έρευνα. Η πρωτοτυπία συνίσταται στην παραγωγή νέων γνώσεων, θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, τεχνικών, εργαλείων ή άλλων καινοτομιών, στην εκπόνηση νέων εμπειρικών ερευνητικών μελετών και πιλοτικών εφαρμογών, στην επίλυση σημαντικών επιστημονικών προβλημάτων καθώς επίσης στην ανασκευή της υφιστάμενης γνώσης ή επανερμηνεία δεδομένων.

Στην πορεία της εργασίας είναι πιθανόν ορισμένα βασικά ερωτήματα και υποθέσεις να πρέπει να επαναδιατυπωθούν ή να προστεθούν νέα. Ωστόσο, η αρχική σκιαγράφησή τους είναι απαραίτητη διότι, χωρίς να είναι απολύτως δεσμευτική, παρέχει έναν χρήσιμο προσανατολισμό στην εργασία.

Η ευθύνη της επιλογής του θέματος δεν ανήκει αποκλειστικά στον Υποψήφιο Διδάκτορα. Πέραν της πρωτοτυπίας, υπάρχουν και άλλοι σημαντικοί παράγοντες που καθορίζουν την επιλογή του θέματος. Οι παράγοντες αυτοί σχετίζονται με:

- την προσωπικότητα, τις προσωπικές κλίσεις, τα κίνητρα, τα ενδιαφέροντα, το επιστημονικό υπόβαθρο και τις ερευνητικές εμπειρίες του Υποψηφίου Διδάκτορα,
- το περιβάλλον μέσα στο οποίο κινείται και εργάζεται,
- τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και την εμπειρία του επιβλέποντος καθηγητή ή άλλων ερευνητών, οι οποίοι θα κληθούν να συνδράμουν με ουσιαστικό τρόπο στην διεξαγωγή της έρευνας,
- τη δυνατότητα ανάπτυξης μιας δημιουργικής επικοινωνιακής σχέσης μεταξύ του Υποψηφίου Διδάκτορα και του επιβλέποντος καθηγητή,
- την επιστημονική τεκμηρίωση της έρευνας (π.χ. ύπαρξη επαρκούς βιβλιογραφίας),
- την ανάπτυξη του θέματος με επιστημονική μεθοδολογία,
- τη δυνατότητα δημοσιεύσεων και
- την επίλυση πρακτικών ζητημάτων για την πραγματοποίηση της έρευνας (ύπαρξη ή/και πρόσβαση σε υλικοτεχνική υποδομή, αντικειμενικές-εξωτερικές συνθήκες, ατομικοί-προσωπικοί παράγοντες, κ.λπ.),

Είναι προφανές ότι η ικανοποίηση όλων των παραπάνω στόχων δεν είναι πάντα εφικτή. Ωστόσο, οι στόχοι αυτοί συμβάλλουν και αυξάνουν σημαντικά την επιτυχή ολοκλήρωση της διατριβής και υπό αυτό το πρίσμα πρέπει να αξιολογούνται καταλλήλως.

A.3.Χρόνος εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής

Η τήρηση ενός χρονοδιαγράμματος είναι απαραίτητη, ώστε ο Υποψήφιος Διδάκτορας να οργανώνει το χρόνο του προκειμένου να μην αναγκάζεται στην πορεία να υιοθετεί βιαστικές και πρόχειρες λύσεις. Παρά τα απρόβλεπτα γεγονότα που συνήθως ανακύπτουν κατά την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής, η οργάνωση του χρόνου είναι σημαντική για την

αποσαφήνιση των στόχων κάθε σταδίου εργασίας και την αποφυγή ενδεχόμενου άγχους. Επειδή συχνά ο χρόνος υποτιμάται συστήνεται στους Υποψηφίους Διδάκτορες η πειθαρχία επί του χρονοδιαγράμματος.

Η εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής, μετά την επιλογή και διατύπωση της ερευνητικής ιδέας ακολουθεί τα εξής στάδια:

- ενδεχόμενη παρακολούθηση μαθημάτων και ενίσχυση των γνώσεων,
- επισκόπηση μελέτη και κριτικός σχολιασμός της βιβλιογραφίας,
- ορισμός του κεντρικού και των επιμέρους ερευνητικών ερωτημάτων,
- σχεδιασμός της μεθοδολογίας και της ερευνητικής/πειραματικής διαδικασίας για την ολιστική προσέγγιση του προβλήματος,
- συλλογή των δεδομένων/αποτελεσμάτων, ανάλυση και ερμηνεία αυτών,
- κοινοποίηση αποτελεσμάτων, συγγραφή δημοσιεύσεων – ανακοινώσεων,
- συγγραφή της διατριβής.

Η σωστή διαχείριση του χρόνου προϋποθέτει την οργάνωση της έρευνας σε φάσεις και τον καθορισμό ερευνητικών οροσήμων. Ο Υποψήφιος Διδάκτορας θα πρέπει να συνεργάζεται με τον επιβλέποντα καθηγητή και να υποβάλει τις εκθέσεις προόδου.

Στην ορθή διαχείριση του χρόνου συμβάλλει:

- η εκτίμηση των χρονικών απαιτήσεων ιδιαίτερων σταδίων της υλοποίησης της έρευνας (π.χ. η έγκαιρη εξασφάλιση αδειοδοτήσεων, η εκπόνηση μιας πιλοτικής εφαρμογής, η διαθεσιμότητα εξοπλισμού που εξυπηρετεί ανάγκες και άλλων ερευνητών πλην εκείνων του Υποψηφίου Διδάκτορα κ.λπ.),
- ένα χρονοδιάγραμμα σωστά δομημένο,
- ο σεβασμός του προσωπικού ρυθμού και του ρυθμού του οικογενειακού περιβάλλοντος,
- η εκτίμηση του βαθμού δυσκολίας κάθε σταδίου της έρευνας,
- η αξιολόγηση των οικονομικών απαιτήσεων (δαπάνες) της έρευνας και η επίδραση της ικανοποίησής τους στον διαθέσιμο χρόνο του Υποψηφίου Διδάκτορα (υποστήριξη της έρευνας με ίδιους πόρους, μερικώς ή ολικώς).

A.4.Ερευνητικό περιβάλλον, ερευνητική ομάδα, εργαστήριο

Παρόλο που η διδακτορική διατριβή παραμένει σε μεγάλο βαθμό μια μοναχική εργασία, η ύπαρξη του κατάλληλου ερευνητικού περιβάλλοντος και η ένταξη του Υποψηφίου Διδάκτορα σε μια ερευνητική ομάδα με κοινούς στόχους και υπόβαθρο μπορεί να συμβάλλει ευεργετικά στην επίλυση διαφόρων προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εκπόνηση μιας διατριβής. Η παρουσία στο εργαστήριο, η επαφή και η συνεργασία με άλλους υποψήφιους διδάκτορες και ερευνητές, η συμμετοχή, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σε συναντήσεις των μελών του εργαστηρίου ή της ερευνητικής ομάδας, η ανταλλαγή ιδεών και επιστημονικών απόψεων και η συμμετοχή στις δραστηριότητες του Τμήματος αποτελούν ευεργετήματα που εμπλουτίζουν σημαντικά την μοναχική αυτή πορεία.

A.5.Βιβλιογραφική έρευνα

Όπως κάθε επιστημονική έρευνα, η διδακτορική διατριβή ξεκινά από τη συγκέντρωση και ενδελεχή επισκόπηση και μελέτη της συναφούς βιβλιογραφίας.

Σημαντική είναι η διάκριση μεταξύ των πρωτογενών και των δευτερογενών πηγών μιας εργασίας. Με τον όρο *πρωτογενείς πηγές* νοούνται τα πρωτογενή ποιοτικά ή ποσοτικά δεδομένα (π.χ. στατιστικά στοιχεία, μετρήσεις, αναλυτικά αποτελέσματα, επιτόπιες παρατηρήσεις, συνεντεύξεις, οπτικοακουστικά δεδομένα, κ.ά.) καθώς και αρχαιακό υλικό και τεκμήρια τα οποία προκύπτουν από πρωτότυπα αρχεία (νόμοι, αποφάσεις, εκθέσεις οργανισμών, αναλυτικά προγράμματα, πρακτικά, κ.λπ.). *Δευτερογενείς πηγές* είναι οι μελέτες και οι έρευνες που στηρίζονται στις πρωτογενείς πηγές και αντανακλούν την κρίση και την αντίληψη του συγγραφέα (διατριβές, μονογραφίες, εγχειρίδια, άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, κ.λπ.).

Κατά κανόνα, ο βαθμός σπουδαιότητας των πηγών είναι: α) Μονογραφίες β) Άρθρα επιστημονικών περιοδικών και γ) Άρθρα επιστημονικών συνεδρίων. Τα δύο τελευταία αποτελούν συνήθως και τον κύριο κορμό των αναφορών. Επισημαίνεται πως γενικά το διαδίκτυο δεν παρέχει αξιόπιστες πηγές για επιστημονική εργασία, επειδή σημαντικός αριθμός πηγών δεν έχει ελεγχθεί επιστημονικά. Συνιστάται ο έλεγχος, η διασταύρωση και η αξιολόγηση των πηγών. Η ενδελεχής βιβλιογραφική έρευνα και παράθεσή της εξασφαλίζει την εγκυρότητα της πληροφορίας.

Δεν υπάρχει κάποιος κανόνας σχετικά με την έκταση που πρέπει να καλύπτει η βιβλιογραφική επισκόπηση σε μια διδακτορική διατριβή, αρκεί να καλύπτει επαρκώς το θέμα. Αυτή εξαρτάται από το συγκεκριμένο θέμα της έρευνας, την διαθεσιμότητα των πηγών, κ.ά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έκταση της επισκοπούμενης βιβλιογραφίας και η μηχανιστική συγκέντρωση και παράθεση βιβλιογραφικών γνώσεων δεν αποτελούν ποιοτικό κριτήριο της έρευνας. Το ζητούμενο είναι η ανάπτυξη της πρωτότυπης σκέψης και κρίσης του ερευνητή μέσα από την δημιουργική αφομοίωση και αξιολόγηση των βιβλιογραφικών πηγών.

Η ενδελεχής βιβλιογραφική έρευνα διασφαλίζει την πρωτοτυπία και τοποθετεί την εργασία σε ένα πλαίσιο αναφοράς. Συνιστάται να περιγράφονται τα βασικά συμπεράσματα των βιβλιογραφικών πηγών και να ασκείται κριτικός σχολιασμός.

Ο εντοπισμός των πηγών είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί με ποικίλους τρόπους. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο², κατάλογοι βιβλιοθηκών^{3,4}, βάσεις δεδομένων, κατάλογοι εκδοτών⁵, κ.ά. Τέλος, η πρόσβαση σε σημαντικές βάσεις δεδομένων επιτυγχάνεται και μέσω του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης⁶.

² π.χ. Google Scholar

³ Συλλογικός κατάλογος των Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών <http://www.unioncatalog.gr/ucportal/index.php>

⁴ Σύνδεσμος των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL LINK: <http://www.heal-link.gr/>)

⁵ <http://www.heal-link.gr/journals/publishers.jsp>, Elsevier (Science Direct), Springer Link, Kluwer, SAGE, Willey

⁶ <http://www.ekt.gr>.

A.6. Μέθοδοι και εργαλεία της έρευνας

Η επιλογή των καταλλήλων μεθόδων και εργαλείων έρευνας είναι πολύ σημαντική, καθώς η επιτυχία στην επίλυση ενός προβλήματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από αυτή καθ' εαυτή την επιλογή της μεθόδου προσέγγισης του προβλήματος

Ο Υποψήφιος Διδάκτορας οφείλει να διερευνήσει τις επιλογές που έχει και τα αποτελέσματα που προσφέρει η κάθε μία εξ αυτών, ώστε να επιλέξει την καταλληλότερη, ανάλογα με το ερευνητικό πρόβλημα που τίθεται. Η επιλογή δεν είναι οπωσδήποτε μοναδική και σε πολλές περιπτώσεις, ένα άλυτο πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί με την αλλαγή της μεθόδου.

Επισημαίνεται επιπλέον ότι εφόσον πρόκειται για μελέτη τεκμηρίων πολιτιστικής κληρονομιάς, προκειμένου οι υποψήφιοι διδάκτορες να προβούν στην διενέργεια διαγνωστικών τεχνικών, πειραμάτων ή εφαρμογών, απαιτείται η μεθοδολογική προσέγγιση του πρωτογενούς υλικού, μέσω της μελέτης των πηγών. Η συστηματική καταγραφή του υλικού υπηρετεί την ορθή διαχείρισή του. Οι εργασίες αυτές συνιστούν την αφετηρία κάθε ερευνητικής διαδικασίας.

A.7. Θέματα ηθικής και δεοντολογίας

Η εκπόνηση και συγγραφή μιας διδακτορικής διατριβής πρέπει να διέπεται από τη δεοντολογία της έρευνας και την ακαδημαϊκή δεοντολογία, την τήρηση της σχετικής νομοθεσίας και των κανόνων βιοηθικής, την γνώση των επαγγελματικών κωδίκων και την δεοντολογία του επαγγέλματος του συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης και να σέβεται τα προσωπικά δεδομένα και τα πνευματικά δικαιώματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αποφυγή λογοκλοπής. Ο όρος λογοκλοπή αναφέρεται στην ιδιοποίηση πνευματικής δημιουργίας άλλου, χωρίς να γίνεται η σχετική και επιβεβλημένη αναφορά στον δημιουργό. Η λογοκλοπή πέρα από ηθικό και νομικό παράπτωμα, αποτελεί λανθασμένη πρακτική που δεν συμβάλλει στην πρόοδο της επιστημονικής γνώσης.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής⁷ *«Βασικό κανόνα δεοντολογίας για τους φοιτητές συνιστά η μη προσφυγή στη λογοκλοπή κατά την εκπόνηση των εργασιών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους»*. Μεταξύ άλλων δε αναφέρεται ότι απαγορεύεται: *«... η χρήση των πνευματικών δημιουργημάτων τρίτων και η εμφάνισή τους από τους φοιτητές ως δικών τους, προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους»* και *«...η παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες...»*.

Επισημαίνεται επίσης ότι η παράθεση φωτογραφικού ή αρχειακού υλικού απαιτεί αδειοδότηση από τον εκδοτικό οίκο, τον φορέα ή τον συγγραφέα/δημιουργό.

Επιπλέον συνιστάται η συμμόρφωση με τους κανόνες βιοηθικής, όπως υπαγορεύονται από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία.

⁷ βλ. Κανονισμός του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, άρθρο 88, § 9 , (<https://eee.uniwa.gr/el/tmima/esoterikos-kanonismos-pada>).

A.8.Διατριβή και χρηματοδότηση. Πλεονεκτήματα - Κίνδυνοι.

Η χρηματοδότηση μιας διατριβής μπορεί να γίνει είτε από τον ίδιο τον υποψήφιο (αυτοχρηματοδότηση), είτε με την βοήθεια υποτροφιών/χορηγιών, είτε μέσω ερευνητικών προγραμμάτων.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πλην του οικονομικού οφέλους της χρηματοδότησης της έρευνας υπάρχουν και άλλα σημαντικά πλεονεκτήματα για τον Υποψήφιο Διδάκτορα, καθώς τα ερευνητικά προγράμματα μπορούν να λειτουργήσουν ως πηγή ιδεών και υλικού, ως σύνδεσμος με την αιχμή της τεχνολογίας και της επιστημονικής γνώσης και να παρέχουν το κατάλληλο επιστημονικό περιβάλλον. Ωστόσο, ο Υποψήφιος Διδάκτορας δεν θα πρέπει να αποσπάται από τους ερευνητικούς του στόχους.

B. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ

B.1.Διαδικασία

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης⁸ δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής έχει ο κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισοτίμου της αλλοδαπής (αναγνωρισμένο από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.) ή ο πτυχιούχος Τμήματος με 10 εξάμηνα σπουδών (integrated master). Κατ' εξαίρεση, πτυχιούχος μη κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών μπορεί να γίνει δεκτός ως Υποψήφιος Διδάκτορας, εφόσον διαθέτει αναγνωρισμένο υψηλής ποιότητας επιστημονικό, επαγγελματικό ή/και ερευνητικό έργο, το οποίο αποδεικνύεται από τη συμμετοχή του σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα, από επιστημονικές δημοσιεύσεις, ευρεσιτεχνίες ή άλλο αναγνωρισμένο έργο. Σε κάθε περίπτωση η αίτηση κρίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η Συνέλευση μπορεί να αποφασίσει την υποχρέωση του Υποψηφίου Διδάκτορα να παρακολουθήσει μαθήματα, εργαστήρια ή σεμινάρια του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών ή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος ή άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, σχετικά με το αντικείμενο της διδακτορικής διατριβής.

Οι αιτήσεις για την εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος δύο φορές κατ' έτος, εκτός εάν προκύψει λόγος έκτακτης ανάγκης (π.χ. προκηρύξεις φορέων για τη χορήγηση υποτροφιών με σκοπό την ενίσχυση διδακτορικών σπουδών). Στην αίτηση, οι ενδιαφερόμενοι αναγράφουν τον προτεινόμενο τίτλο, το μέλος Δ.Ε.Π. που προτείνεται για την επίβλεψη της Διατριβής και τη γλώσσα συγγραφής, η οποία μπορεί να είναι η ελληνική ή άλλη γλώσσα. Επίσης στην αίτηση ο ενδιαφερόμενος καλείται να δηλώσει εάν η εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής θα είναι πλήρους ή μερικής παρακολούθησης. Η αίτηση συνοδεύεται από τα αντίστοιχα δικαιολογητικά, όπως αυτά αναφέρονται αναλυτικά στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης⁹. Οι αιτήσεις εξετάζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος, η

⁸ βλ. Κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, Άρθρο 5, §1,2 ΦΕΚ 497 Β'20-02-2019

βλ. Κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, Άρθρο 5, §3 ΦΕΚ 497 Β'20-02-2019

οποία αποφασίζει για την αποδοχή ή μη της αίτησης και ορίζει τον τίτλο, το μέλος Δ.Ε.Π. που θα επιβλέπει τη Διατριβή, την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, την γλώσσα συγγραφής και τον τρόπο εκπόνησης (πλήρους ή μερικής).

B.2. Το συνοπτικό σχέδιο

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η υποβολή του συνοπτικού σχεδίου της προτεινόμενης έρευνας, το οποίο θα βοηθήσει τη Συνέλευση του Τμήματος στην λήψη εγκριτικής απόφασης. Παρακάτω παρουσιάζονται τα σπουδαιότερα σημεία του σχεδίου στα οποία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από τον ενδιαφερόμενο:

- Ο τίτλος θα πρέπει να είναι περιεκτικός, αντιπροσωπευτικός και να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της έρευνας.
- Η περιγραφή του θέματος θα πρέπει να παρουσιάζει με σαφήνεια τον χαρακτήρα της έρευνας (θεωρητικό ή εφαρμοσμένο), το επιστημονικό πρόβλημα που θα ερευνηθεί ως προς τους στόχους, τα ερευνητικά ερωτήματα και τις υποθέσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δίδεται στην αιτιολόγηση της ανάγκης, την τεκμηρίωση της σημασίας, την ανάδειξη της πρωτοτυπίας και την συμβολή της προτεινόμενης έρευνας στο γνωστικό πεδίο. Η δυνατότητα για ανακάλυψη νέων στοιχείων αξιολογείται ιδιαίτερα. Σημαντικό είναι επίσης να τεκμηριώνεται η καταλληλότητα της προτεινόμενης μεθοδολογίας σε σχέση με το αντικείμενο της έρευνας και τους ενδεχόμενους περιορισμούς, καθώς επίσης να υπάρχει ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα των ερευνητικών σταδίων.
- Το συνοπτικό σχέδιο θα πρέπει να περιλαμβάνει σχετική, επίκαιρη και επαρκή βιβλιογραφική επισκόπηση, κριτικά παρουσιασμένη και ισορροπημένη ως προς τα ερευνητικά ερωτήματα, βασισμένη σε αξιόπιστες πηγές. Οι αναφορές καλό είναι να παρουσιάζονται σύμφωνα με αποδεκτή διαμόρφωση.
- Ένα οργανωμένο και σωστά δομημένο κείμενο, στο οποίο γίνεται καλή και ορθή χρήση της ορολογίας, συμβάλλει σημαντικά προς την κατεύθυνση μιας θετικής κρίσης.

Αναλυτική περιγραφή των κριτηρίων αξιολόγησης του συνοπτικού σχεδίου παρουσιάζεται στον ιστοχώρο του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης¹⁰.

Γ. ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Ανεξαρτήτως της θεματολογίας, όλες οι διδακτορικές διατριβές πρέπει να τηρούν τις παρακάτω βασικές τεχνικές προδιαγραφές.

Γ.1. Γλώσσα και ύφος

Χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου και της ακαδημαϊκής γραφής αποτελούν η λιτότητα, η σαφήνεια και η ακρίβεια. Για χάρη της ακρίβειας του κειμένου ο Υποψήφιος Διδάκτορας οφείλει να επιλέγει προσεκτικά τις λέξεις που χρησιμοποιεί και να διατυπώνει

¹⁰ <https://cons.uniwa.gr/studies/didaktorikes-spoydes/>

τις απόψεις του με απλότητα και ενάργεια. Η ποιότητα του κειμένου εξασφαλίζεται πρωτίστως από την τήρηση των γραμματικών και συντακτικών κανόνων της γλώσσας στην οποία έχει συνταχθεί καθώς και από την τήρηση των κανόνων που έχουν τεθεί για την παράθεση των βιβλιογραφικών πηγών. Στην ανάπτυξη του θέματος, οι επαναλαμβανόμενες φράσεις ή λέξεις, οι κάθε μορφής κοινοτοπίες κ.λπ. πρέπει να αποφεύγονται.

Ιδιαίτερης σημασίας στην ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας είναι η ορθή χρήση των επιστημονικών εννοιών και της ειδικής προς το θέμα ορολογίας. Η γλωσσική επιμέλεια του κειμένου αποτελεί απαραίτητο στάδιο πριν την τελική παράδοση της διδακτορικής διατριβής.

Γ.2.Διάρθρωση

- Εξώφυλλο
- Σελίδα τίτλου (εσώφυλλο)
- Πρόλογος (προαιρετικά) / Ευχαριστίες
- Αφιέρωση (προαιρετικά)
- Πίνακας περιεχομένων
- Κατάλογοι πινάκων/εικόνων/διαγραμμάτων (προαιρετικά)
- Περίληψη και λέξεις κλειδιά (στην Ελληνική και την Αγγλική γλώσσα)
- Συντομογραφίες (προαιρετικά)
- Κεφάλαια
- Συμπεράσματα
- Βιβλιογραφία
- Ορολογία (προαιρετικά)
- Παραρτήματα

Το *Εξώφυλλο* περιλαμβάνει το όνομα και το λογότυπο του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, το όνομα της Σχολής και του Τμήματος, τον τίτλο της διδακτορικής διατριβής, το ονοματεπώνυμο του Υποψηφίου Διδάκτορα, το ονοματεπώνυμο του μέλους Δ.Ε.Π. που επιβλέπει την διατριβή, τον τόπο και το έτος.

Το *Εσώφυλλο* περιλαμβάνει ό,τι και το εξώφυλλο. Επιπλέον αναφέρονται τα ονόματα των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής καθώς και τα ονόματα των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής.

Ο τρόπος αρίθμησης των σελίδων κατά τη σελιδοποίηση θα πρέπει να είναι συνεχής και να περιλαμβάνει, εκτός του κύριου κειμένου, την βιβλιογραφία και τα παραρτήματα. Η αφιέρωση, οι ευχαριστίες, ο πρόλογος, ο πίνακας περιεχομένων, οι κατάλογοι πινάκων/εικόνων/σχεδίων/χαρτών, η περίληψη (στην Ελληνική και την Αγγλική γλώσσα) και οι συντομογραφίες αριθμούνται με λατινικούς αριθμούς. Η σελίδα τίτλου δεν αριθμείται ούτε προσμετράται στον συνολικό αριθμό των σελίδων της διατριβής.

Ο *Πρόλογος* είναι προαιρετικός. Στον πρόλογο, κατά κύριο λόγο, αναπτύσσονται τα κίνητρα που οδήγησαν τον Υποψήφιο Διδάκτορα στην εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής.

Στις *Ευχαριστίες* αποδίδονται οι ευχαριστίες προς όλους (άτομα ή φορείς) όσοι συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην υλοποίησή της διδακτορικής διατριβής. Ιδιαίτερες ευχαριστίες

πρέπει να αποδίδονται και σε εκείνους που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διεξαγωγή της έρευνας.

Στην *περίληψη* περιγράφονται με σαφήνεια ο στόχος, η μεθοδολογία της έρευνας, ο τρόπος διάρθρωσης του κειμένου, καθώς και τα συμπεράσματα. Η περίληψη δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις δύο σελίδες.

Στην συνέχεια ακολουθεί το κύριο σώμα της διατριβής. Η διάρθρωση των κεφαλαίων προκύπτει μέσα από την συνεργασία του Υποψήφιου Διδάκτορα με το επιβλέπον μέλος Δ.Ε.Π. και σχετίζεται με τις ιδιαιτερότητες του γνωστικού πεδίου στο οποίο εμπίπτει η διατριβή και τις απαιτήσεις του θέματος. Πάρα ταύτα, η διατριβή, όταν υποβληθεί, θα πρέπει να περιλαμβάνει υποχρεωτικά:

- την εισαγωγή,
- τη μεθοδολογία έρευνας, ασχέτως εάν υπάρχει εργαστηριακό/πειραματικό μέρος,
- την κυρίως ανάπτυξη του θέματος,
- τα αποτελέσματα της έρευνας
- την συζήτηση των συμπερασμάτων και τέλος
- την βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε.

Στην *Εισαγωγή* παρουσιάζονται αναλυτικά το αντικείμενο, οι στόχοι και η σκοπιμότητα της διδακτορικής διατριβής. Ειδικότερα, μέσω της ανασκόπησης και της αποτίμησης της υπάρχουσας βιβλιογραφίας προκύπτει ο προβληματισμός που οδήγησε στην επιλογή του θέματος, οι επιμέρους στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα ή υποθέσεις, καθώς και η αιτιολόγηση της επιστημονικής σκοπιμότητας της διατριβής. Τέλος, στην εισαγωγή, ο Υποψήφιος Διδάκτορας προβαίνει σε μια σύντομη περιγραφή των κεφαλαίων.

Στο *κεφάλαιο της Μεθοδολογίας της έρευνας* περιγράφεται η μεθοδολογία που υιοθετείται, αναλύεται η πειραματική διαδικασία, προσδιορίζονται οι μέθοδοι και τα υλικά, καθώς επίσης οι τεχνικές συλλογής, επεξεργασίας και ανάλυσης των πειραματικών αποτελεσμάτων.

Στην κυρίως ανάπτυξη του θέματος, τα κεφάλαια ακολουθούν μεταξύ τους μια λογική αλληλουχία στην ροή της διατριβής. Είναι αριθμημένα και χωρίζονται σε υποκεφάλαια και εδάφια αριθμημένα κατά το δεκαδικό σύστημα (π.χ. 2, 2.1, 2.1.1). Κάθε κεφάλαιο αποτελεί μία αυτοτελή ενότητα.

Στο κεφάλαιο των *Αποτελεσμάτων* πραγματοποιείται η παρουσίαση και η συζήτηση των αποτελεσμάτων της έρευνας μέσω της αντιπαραβολής με εκείνα δημοσιευμένων μελετών, προκειμένου να υποστηριχθεί η επιστημονική συμβολή της διδακτορικής διατριβής. Στο μέρος αυτό επισημαίνονται, επίσης, οι τυχόν δυσκολίες, που προέκυψαν κατά την εκπόνηση της διατριβής.

Στα *Συμπεράσματα* ο Υποψήφιος Διδάκτορας προβαίνει σε μία σύνθεση τόσο των θεωρητικών και των ερευνητικών/πειραματικών διαδικασιών που εφάρμοσε κατά τη διάρκεια της διδακτορικής διατριβής όσο και των αποτελεσμάτων που παρήγαγε. Μέσω της

εξαγωγής συμπερασμάτων ο Υποψήφιος Διδάκτορας θα είναι σε θέση να προτείνει άξονες για μελλοντικές έρευνες.

Στη *Βιβλιογραφία* θα πρέπει να ενταχθεί το σύνολο των πηγών (μονογραφίες, συλλογικά έργα, επιστημονικά άρθρα, μελέτες, εισηγήσεις σε συνέδρια, στατιστικά δελτία, αναλύσεις, ντοκουμέντα οργανισμών, αρχειακό υλικό), καθώς και οι διαδικτυακές πηγές.

Στα *Παραρτήματα* καταχωρούνται βοηθητικά ή συμπληρωματικά στοιχεία, όπως π.χ. ανεπεξέργαστες μετρήσεις και αποτελέσματα, οπτικοακουστικό υλικό συνεντεύξεων, ερωτηματολόγια, στατιστικές σειρές, βοηθητικοί πίνακες και διαγράμματα, δελτία προϊόντων και εξοπλισμού κ.λπ., δηλαδή, ό,τι δεν εντάσσεται στο κυρίως κείμενο. Τυχόν οπτικοακουστικό υλικό ενδείκνυται να συνυποβάλλεται σε συμβατή ηλεκτρονική μορφή (π.χ. .mp3/.wav/.mp4).

Γ.3.Μορφοποίηση κειμένου

Η διατριβή πρέπει να παραδίδεται απαραίτητως γραμμένη σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, σε αρχείο PDF ή εκτυπωμένη στη μια πλευρά της σελίδας, σε καλής ποιότητας λευκό χαρτί μεγέθους DIN A4, με περιθώρια 3,17 cm σε όλες τις πλευρές και αριστερή θέση περιθωρίου βιβλιοδεσίας 1cm. Για το κείμενο χρησιμοποιείται μαύρη γραμματοσειρά κατά προτίμηση Times New Roman, Tahoma, ή Arial μεγέθους 11-12 στιγμών.

Το διάστιχο του κυρίως κειμένου πρέπει να είναι (1 ½) ή διπλό (2), ενώ των υποσημειώσεων (ή των σημειώσεων τέλους) μονό (1). Για τις υποσημειώσεις (ή σημειώσεις τέλους) συνιστάται η χρησιμοποίηση της ίδιας γραμματοσειράς μεγέθους 9-10 στιγμών.

Εάν χρησιμοποιηθούν άλλες γραμματοσειρές μέσα στο κείμενο με σκοπό να διαχωρίσουν τμήματά του από το υπόλοιπο της διατριβής, αυτές θα πρέπει να είναι ευανάγνωστες και του ίδιου μεγέθους με το υπόλοιπο κείμενο.

Φωτογραφίες, ιστογράμματα, διαγράμματα, σχέδια, πίνακες, κ.λπ. θα πρέπει να ενσωματώνονται στο κείμενο, όχι σε μορφή παραρτήματος. Το υλικό αυτό, θα πρέπει να συνοδεύεται από λεζάντες οι οποίες θα αριθμούνται με βάση το αντίστοιχο κεφάλαιο (π.χ. στο κεφ. 4, σχ.4.1, εικ.4.2). Για σχέδια και φωτογραφίες θα πρέπει να παρουσιάζεται η αριθμητική κλίμακα ή εναλλακτικά να αναφέρεται η μεγέθυνση στη λεζάντα.

Οι λεζάντες πινάκων και εικόνων, οι τίτλοι και οι υπότιτλοι κεφαλαίων, υποκεφαλαίων και εδαφίων πρέπει να εμφανίζονται με το ίδιο είδος γραμματοσειράς (π.χ. Times New Roman, Tahoma, Arial), αλλά μπορούν να έχουν διαφορετικό μέγεθος και μορφή γραμματοσειράς (υπογράμμιση, έντονη γραφή, πλάγια γραφή). Γενικά, καλό είναι να αποφεύγεται η χρήση πολλών μορφοτύπων γραμματοσειρών καθώς και διακοσμητικών στοιχείων, πλαισίων, σκιάσεων, κ.λπ., επειδή αποσπούν την προσοχή από το περιεχόμενο της διατριβής. Γενικά, η μορφή της διατριβής πρέπει να είναι λιτή.

Οι λατινικές λέξεις, όπως *in vitro*, *in situ* και τα ονόματα βιολογικού είδους και γένους (π.χ. *Monachous monachous*, *Olea europea*), γράφονται πάντα σε πλάγια γραφή ή υπογραμμίζονται. Η πλάγια γραφή χρησιμοποιείται επίσης για τους τίτλους των περιοδικών

και των βιβλίων, για τεχνικούς όρους, για ξενόγλωσσο κείμενο και ξενόγλωσσες συντομογραφίες.

Οι συνηθέστερες συντομογραφίες για κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι οι εξής:

αρ. = αριθμός

βλ. δεσ, = βλέπε, δεσ

εικ. = εικόνα

κ. ά. = και άλλα

κεφ. = κεφάλαιο

κ.λπ. = και λοιπά πολλά

κ.ν. = κοινώς

κ.τ.λ. = και τα λοιπά

λ.χ. = λόγου χάριν

π.χ. = παραδείγματος χάριν

σ. ή σελ. και σσ. = σελίδα και σελίδες

σχ. = σχέδιο

Οι μονάδες μέτρησης θα πρέπει να γράφονται με λατινικούς χαρακτήρες π.χ. ml, g, m², cm, g/l, sec, κ.τ.λ.

Ο Υποψήφιος Διδάκτορας μπορεί να συμβουλευτεί εγχειρίδια γλωσσικής επιμέλειας¹¹, τα οποία παρουσιάζουν καλές πρακτικές και παρέχουν αναλυτικές οδηγίες για ζητήματα γλώσσας και περιεχομένου που ενδεχομένως να αντιμετωπίσει και να κληθεί να επιλύσει κατά την συγγραφή της διατριβής του.

Γ.4.Μέγεθος εργασίας

Κατά την αξιολόγηση της διδακτορικής διατριβής, έμφαση δίνεται περισσότερο στην επιστημονική της πληρότητα παρά στην έκτασή της. Η έκταση του κειμένου εξαρτάται από το πεδίο εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, ωστόσο δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 100.000 λέξεις, χωρίς τα Παραρτήματα και τη Βιβλιογραφία.

Γ.5.Βιβλιογραφία

Ο τρόπος βιβλιογραφικής καταγραφής των πηγών καθορίζεται από κοινού από τον Υποψήφιο Διδάκτορα και το επιβλέπον μέλος Δ.Ε.Π. και σχετίζεται με τις ιδιαιτερότητες του γνωστικού πεδίου στο οποίο εμπίπτει η διατριβή και οι απαιτήσεις του θέματος. Παρά ταύτα θα πρέπει να ακολουθηθεί με συνέπεια, όποιο από τα διεθνώς καθιερωμένα βιβλιογραφικά πρότυπα καθοριστεί¹² [π.χ. Harvard, APA (American Psychological Association), MLA (Modern Language Association), Chicago, Oxford κ.ά.].

¹¹ Ενδεικτικά αναφέρονται: *Οδηγός Γλωσσικής Επιμέλειας* της δράσης ΚΑΛΛΙΠΟΣ (http://repository.seab.gr/bitstream/1/27/5/20150728_Glossikis_Epimeleias_v2.pdf) και *Διοργανικό Εγχειρίδιο Σύνταξης Κειμένων* της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<https://publications.europa.eu/code/el/el-5000300.htm>)

¹² Ορισμένοι χρήσιμοι σύνδεσμοι για βιβλιογραφικές πηγές και σύνταξη βιβλιογραφίας είναι οι παρακάτω:
<https://www.lib.unipi.gr/el/node/254>
<https://www.lib.teiep.gr/el/component/content/article/40/150.html>
<https://www.tuc.gr/index.php?id=2686>

Για τα διδακτορικά που θα ακολουθήσουν το σύστημα Harvard:

Παραπομπές μέσα στο κείμενο

Για τις αναφορές της πηγής μέσα στο κείμενο χρησιμοποιείται μέσα σε παρένθεση το επώνυμο των συγγραφέων και το έτος δημοσίευσης π.χ.:

Σε σύγχρονη μελέτη (Bass 2003), έχει αποδειχθεί ότι.....ή

Σε σύγχρονη μελέτη ο Bass (2003) απέδειξε ότι.....

Όταν η πηγή είναι βιβλίο, μπορεί μετά από συνεννόηση με το επιβλέπον μέλος Δ.Ε.Π. να γράφεται εκτός από το επώνυμο και την ημερομηνία και η σελίδα, π.χ.:

(Bass 2003:25).

Σε περιπτώσεις που παρατίθεται ένα απόσπασμα πρωτότυπου κειμένου, αναφέρεται υποχρεωτικά εκτός από το επώνυμο του συγγραφέα και την ημερομηνία και η σελίδα του πρωτότυπου κειμένου. Το απόσπασμα από το πρωτότυπο κείμενο παρατίθεται μέσα σε εισαγωγικά ή/και σε πλάγια γραφή π.χ.:

Όπως υποστήριξε ο Meyer (2005: 156) «...η ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού είναι απαραίτητο να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένους κανόνες» ή

«.....η ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού είναι απαραίτητο να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένους κανόνες» (Meyer 2005: 156).

Στην περίπτωση που οι συγγραφείς είναι περισσότεροι του ενός, χρησιμοποιείται το όνομα του πρώτου συγγραφέα και ακολουθεί το " *et al.* " π.χ.:

(Smith *et al.* 1983).

Όταν παρατίθενται διαφορετικές μελέτες του ίδιου συγγραφέα με την ίδια ημερομηνία προστίθενται γράμματα (α, β, γ) μετά την ημερομηνία π.χ.:

(Miller 1997 α, β), ή (Miller 1997 α) και (Miller 1997 β).

Όταν για την ίδια πληροφορία υπάρχουν πολλές πηγές, τα ονόματα των συγγραφέων αναγράφονται με χρονολογική σειρά και χωρίζονται με κόμμα, π.χ.:

(Smith et al. 1983, Miller 1997α, Bass 2003).

Οι πηγές μπορεί να είναι: μονογραφίες συλλογικά έργα, κατάλογοι (με ISBN), άρθρα επιστημονικών περιοδικών, πρακτικά συνεδρίων, οποιαδήποτε έγκριτη πηγή που μπορεί να εντοπιστεί σε διεθνές επίπεδο. Προσωπική επικοινωνία και αδημοσίευτες μελέτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο στη περίπτωση που αναφέρονται σε διακεκριμένο ερευνητή.

Συγγραφή βιβλιογραφίας

Η Βιβλιογραφία γράφεται με αλφαβητική σειρά, για το σύνολο των πηγών (μονογραφίες, συλλογικά έργα, άρθρα σε περιοδικά, εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων κ.λπ.). Η Βιβλιογραφία μπορεί να διακρίνεται σε Ελληνόγλωσση και Ξενόγλωσση ή να παρατίθεται ενιαία. Μία κοινή αλφαβητική σειρά ελληνικής και λατινικής αλφαβήτου είναι: Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω και W.

<http://library.ucy.ac.cy/el/services/literature-support/referencing>

https://www.lib.teiep.gr/images/stories/documents/Harvard_Style_Guide_-_2nd_edition.pdf

https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA--οδηγός.pdf

Ο τρόπος γραφής της βιβλιογραφικής πηγής διαφέρει ανάλογα με το είδος της πηγής (άρθρο σε περιοδικό, βιβλίο, μονογραφία, συλλογικό έργο, πρακτικά συνεδρίων, κ.ά.) και είναι ο ακόλουθος:

Για μονογραφίες και συλλογικά έργα:

Επίθετο, Αρχικά ονόματος, (Έτος έκδοσης), *Τίτλος έργου*, Τόπος έκδοσης: Έκδοτης

π.χ.:

Γαλάτης, Β., Κατσαρός, Χ. και Αποστολάκος, Π., (1998), *Εισαγωγή στην βοτανική*, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.

Caneva, G., Nugari, P. N. and Salvadori, O., (1991), *Biology in the conservation of works of art*, Rome: ICCROM.

Για άρθρα

Επίθετο, Αρχικά ονόματος, (Έτος Έκδοσης), Τίτλος άρθρου, *Τίτλος περιοδικού*, Τόμος (Τεύχος): Σελίδες.

π.χ.

Johnson, C., Head K. and Green, L., (1995), The conservation of a polychrome Egyptian coffin, *Studies in Conservation*, 40 (2): 73-81.

Blanchette, A. R., Haight, E. J., Koestler, J. R., Hatchfield, B. P., and Arnold, D., (1994), Assessment of deterioration in archaeological wood from ancient Egypt, *Journal of the American Institute of Conservation*, 33: 55-57.

Για πρακτικά συνεδρίων - συμποσίων:

Επίθετο, Αρχικά ονόματος, (Έτος Έκδοσης), Τίτλος εισήγησης, Σε : *Τίτλος Συνεδρίου*, Τοποθεσία και ημερομηνία συνεδρίου, (Επιμελητές), Τόπος έκδοσης, Εκδότης: Σελίδες.

π.χ.

Ambrose, R. W., Neale, J. L. and Godfrey, I. M., (1994), Antarctic freeze-drying of waterlogged timbers a feasibility report, In : *Proceedings of the 5th ICOM Group, on Wet Organic Archaeological Materials Conference*, Portland, Maine 1993 (Eds : P. Hoffmann., T. Daley, T. Grant), ICOM: 231-249.

Martin, M. G., (1998), Microscopic examination and analysis of the structure and composition of paint and varnish layers, In : *Proceedings organized by the Wooden Artifacts Group of the American Institute of Historic and Artistic Works, on Painted Wood: History and Conservation*, (Eds: V. Dorge and C. F. Howlett), Williamsburg, Virginia 1994, The Getty Conservation Institute: 64-79.

Για Πρότυπα

Προτυποποιητικός οργανισμός αριθμός προτύπου (Έτος Έκδοσης), Τίτλος προτύπου: Σελίδες.
EN 15886 (2010) Conservation of cultural property - Test methods - Colour measurement of surfaces: 1-11.

ASTM D1106-56 (1956), Standard Method of Test for Lignin in Wood, American Society for Testing Materials, USA: 384-386.

Για διαδικτυακούς τόπους, ή έγγραφα σε διαδικτυακούς τόπους (δικτυογραφία) πρέπει να σημειώνονται οι παρακάτω πληροφορίες:

- συγγραφέας (άτομο ή οργανισμός/φορέας που είναι υπεύθυνος για τον διαδικτυακό τόπο),
- έτος (ημερομηνία δημιουργίας ή τελευταίας ενημέρωσης). Εάν δεν υπάρχει ημερομηνία στη σελίδα αναφέρεται η συντομογραφία χ.η. (χωρίς ημερομηνία), n.d. (no date),
- όνομα του χρηματοδότη του διαδικτυακού τόπου,
- τόπος έδρας του χρηματοδότη (εάν είναι διαθέσιμος),
- πρόσβαση, ημέρα, μήνας, έτος (η ημερομηνία πρόσβασης στις πληροφορίες),
- URL ή Internet διεύθυνση μεταξύ γωνιωδών παρενθέσεων <.....>. Εάν είναι δυνατόν να διασφαλιστεί ότι η URL διεύθυνση περιλαμβάνεται ολόκληρη χωρίς να σπάει σε δύο γραμμές.

π.χ.:

Cameo (Conservation and Art Material Encyclopaedia Online) 2007, Museum of Fine Arts, Boston, πρόσβαση 1η Οκτωβρίου 2007, <<http://cameo.mfa.org>>.

Γ.6.Λογοκλοπή

Λογοκλοπή (*plagiarism*) είναι η παράνομη οικειοποίηση κειμένων, ιδεών και εκφράσεων τρίτων και η χρήση τους χωρίς αναφορά στην πηγή (το πρόσωπο που τις έγραψε ή τις εξέφρασε).

Η λογοκλοπή δεν περιορίζεται σε αυτολεξεί αντιγραμμένα κείμενα, αλλά μπορεί να περιλαμβάνει :

- αυτολεξεί αντιγραφή και χρήση κειμένου από έντυπη ή ηλεκτρονική πηγή, χωρίς χρήση εισαγωγικών και χωρίς παράθεση της πηγής,
- αντιγραφή και χρήση κειμένου με χρήση εισαγωγικών, αλλά χωρίς παράθεση της πηγής,
- οικειοποίηση ιδέας ή παράφραση κειμένου, χωρίς παράθεση της πηγής,
- μετάφραση και οικειοποίηση ξενόγλωσσου κειμένου, χωρίς παράθεση της πηγής,
- χρήση εικόνων, φωτογραφιών, κ.λπ. από το διαδίκτυο, χωρίς παράθεση της πηγής, χωρίς την άδεια του δημιουργού.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία¹³: «*Επιτρέπεται, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, η παράθεση σύντομων αποσπασμάτων από έργο άλλου νομίμως δημοσιευμένου για την υποστήριξη της γνώμης εκείνου που παραθέτει ή την κριτική της γνώμης του άλλου, εφόσον η παράθεση των αποσπασμάτων αυτών είναι σύμφωνη προς τα χρηστά ήθη και η έκταση των αποσπασμάτων δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό. Η παράθεση του αποσπάσματος πρέπει να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής και των ονομάτων του δημιουργού και του εκδότη, εφόσον τα ονόματα αυτά εμφανίζονται στην πηγή*».

Επίσης, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής¹⁴, για όλες τις πτυχιακές, διπλωματικές εργασίες και τις διδακτορικές διατριβές προβλέπεται η χρήση του

¹³ άρθρο 19 του Νόμου 2121/1993

¹⁴ Βλ. Κανονισμός του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, άρθρο 40, § 6. (<https://eee.uniwa.gr/el/tmima/esoterikos-kanonismos-pada>).

ειδικού λογισμικού ανίχνευσης και αποτύπωσης του ποσοστού ταύτισης ακαδημαϊκών εργασιών με το περιεχόμενο άλλων πηγών από βάση δεδομένων του. Ο έλεγχος μέσω του ειδικού λογισμικού πρέπει να έχει προηγηθεί της εξέτασης της διδακτορικής διατριβής. Με τον έλεγχο αυτό προκύπτει μία αναφορά αυθεντικότητας (Originality Report) στην οποία αναφέρεται το ποσοστό ταύτισης. Η τελική κρίση όσον αφορά στην αξιολόγηση της αναφοράς, γίνεται από τον επιβλέποντα καθηγητή. Σε περίπτωση που μέσω αυτής της διαδικασίας επαληθευθεί η αυθεντικότητα και η πρωτοτυπία της εργασίας, εγκρίνεται από τον επιβλέποντα η παρουσίασή της ενώπιον της Τριμελούς Επιτροπής.

Γ.7.Η άδεια Creative Commons (CC)

Η άδεια Creative Commons (CC) είναι μία από τις άδειες που προωθούν την ελεύθερη διακίνηση των έργων, περιορίζοντας τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που απολαμβάνουν οι δημιουργοί των εν λόγω έργων. Σε περίπτωση που ο δημιουργός του έργου επιθυμεί να δώσει σε τρίτους ορισμένα δικαιώματα που σχετίζονται με την εκμετάλλευση και την αναδιαμόρφωση του έργου του, μπορεί να χρησιμοποιήσει τις εν λόγω άδειες. Οι άδειες CC προσφέρουν στον εκάστοτε δημιουργό μεγάλη ευελιξία ως προς τη δυνατότητα καθορισμού των δικαιωμάτων που επιθυμεί να παραχωρήσει (π.χ., μπορεί να επιλέξει να παρέχει μόνο το δικαίωμα τροποποίησης χωρίς το δικαίωμα εμπορικής χρήσης του έργου). Παράλληλα, η χρήση των αδειών CC δημιουργεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο ως προς τους όρους εκμετάλλευσης του κάθε έργου.

Γ.8.Βιβλιοδεσία

Στην τελική της μορφή, η διδακτορική διατριβή θα πρέπει να υποβάλλεται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή σε αρχείο pdf. Στην έντυπη μορφή της η διατριβή θα πρέπει να είναι βιβλιοδετημένη, σε μέγεθος A4 όπου στην εμπρόσθια όψη αναγράφονται τα στοιχεία της παραγράφου 2 του παρόντος κεφαλαίου, ενώ στην πίσω όψη δεν αναγράφεται τίποτε. Εάν το σύνολο των σελίδων υπερβαίνει τις 300, υποχρεωτικά, η διατριβή κατατίθεται σε δύο ή περισσότερους τόμους, οπότε στην περίπτωση αυτή στα στοιχεία της ράχης προστίθεται ο αριθμός τόμου (πχ. I, II).

Δ. ΜΕΡΟΣ: ΕΠΙΒΛΕΨΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Δ.1.Επίβλεψη

Η επίβλεψη της πορείας του Υποψήφιου Διδάκτορα πραγματοποιείται πρωτίστως από το μέλος Δ.Ε.Π. που έχει ορίσει η Συνέλευση του Τμήματος για τον σκοπό αυτό. Ο επιβλέπων:

- φροντίζει και εξασφαλίζει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή και απρόσκοπτη διεξαγωγή της έρευνας του Υποψηφίου Διδάκτορα,
- είναι διαθέσιμος για τη διευκόλυνση ως προς την επίλυση αποριών και προβλημάτων που προκύπτουν κατά την διάρκεια της έρευνας,
- καθοδηγεί με συνέπεια και ενδιαφέρον την εξελικτική πορεία και ολοκλήρωση των ερευνητικών στόχων της εργασίας,

- μεριμνά για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν τεθεί ως προς την ολοκλήρωση της διατριβής σύμφωνα με το καθεστώς πλήρους ή μερικής παρακολούθησης που έχει αποφασισθεί.

Ο επιβλέπων καθηγητής μαζί με τον Υποψήφιο Διδάκτορα ενημερώνουν κατά τακτά χρονικά διαστήματα την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία έχει την αρμοδιότητα να πλαισιώνει και να υποστηρίζει την εκπόνηση και συγγραφή της διατριβής¹⁵. Οι συναντήσεις του Υποψηφίου Διδάκτορα με το μέλος Δ.Ε.Π. που επιβλέπει την διατριβή και την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή πραγματοποιούνται οπωσδήποτε άπαξ του έτους με την κατάθεση αναλυτικού γραπτού υπομνήματος ή και συνοπτικής έκθεσης πεπραγμένων, ανά τρίμηνο¹⁶.

Σε περίπτωση που η Συνέλευση του Τμήματος έχει αναθέσει στον Υποψήφιο Διδάκτορα την παρακολούθηση μεμονωμένων προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών μαθημάτων του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Πα.Δ.Α., ο επιβλέπων καθηγητής μεριμνά για την τήρηση αυτής της υποχρέωσης του Υποψηφίου Διδάκτορα καθώς και για την νόμιμη διαδικασία της επιτυχούς εξέτασής τους. Οι σχετικές βεβαιώσεις από την Γραμματεία ή τις Γραμματείες, θα πρέπει να φυλάσσονται μαζί με το υπόλοιπο αρχειακό υλικό που τεκμηριώνει την πορεία της διδακτορικής διατριβής του Υποψηφίου (βεβαιώσεις, ετήσια υπομνήματα προς την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή και αναφορές προς ή από αυτήν, αιτήματα παράτασης, αναβολής ή μεταβολής καθεστώτος κ.λπ.) στον ατομικό φάκελο του Υποψηφίου Διδάκτορα. Ο επιβλέπων καθηγητής συμβάλλει ουσιαστικά στην σύνταξη των υπομνημάτων με τον έλεγχο, την ακρίβεια και την επιβεβαίωση των αναφερομένων στοιχείων.

Η συχνότητα παρακολούθησης της πορείας της έρευνας από το μέλος Δ.Ε.Π. που επιβλέπει την διατριβή μπορεί να συμφωνηθεί εκ των προτέρων με τον Υποψήφιο Διδάκτορα, ο οποίος θα πρέπει να γνωρίζει πότε οφείλει να υποβάλει ενότητες ή κεφάλαια της εργασίας του. Οι υποδείξεις, διορθώσεις, παρατηρήσεις, επισημάνσεις εκ μέρους του επιβλέποντα καθηγητή οφείλουν να πραγματοποιούνται με την αυστηρή τήρηση των χρονικών ορίων και βάσει προσυμφωνημένου συγκεκριμένου συστήματος διορθώσεων (π.χ. παρακολούθηση αλλαγών – track changes). Ο Υποψήφιος Διδάκτορας δεν θα πρέπει να προβαίνει στην κατάθεση του συνόλου της διατριβής, χωρίς προηγούμενες θεωρήσεις εκ μέρους του επιβλέποντα καθηγητή, εκτός και εάν αυτό έχει συμφωνηθεί εκ των προτέρων. Στην περίπτωση αυτή, ο διαθέσιμος χρόνος για επισημάνσεις δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους τρεις μήνες (εξαιρουμένων των θερινών διακοπών). Ο χρόνος αυτός θα προσμετρείται στον γενικό χρόνο διάρκειας της διατριβής. Ο επιβλέπων καθηγητής έχει δικαίωμα να ζητά την εκτέλεση ή επανάληψη πειραμάτων.

Δ.2.Υποστήριξη

Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής και των επισημάνσεων εκ μέρους του επιβλέποντα καθηγητή, ο Υποψήφιος Διδάκτωρ καταθέτει στη Γραμματεία του Τμήματος αίτηση για τη δημόσια υποστήριξη και αξιολόγησή της μαζί με το τελικό κείμενο της διατριβής (σε

¹⁵ βλ. Κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, Άρθρο 8, §2.

¹⁶ βλ. Κανονισμός, Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης Άρθρο 9, §8.

ηλεκτρονική μορφή PDF ή άλλο). Η Γραμματεία μεταβιβάζει το αίτημα στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία εντός εύλογου χρονικού διαστήματος οφείλει να απαντήσει γραπτώς εάν γίνεται δεκτή η αίτηση του υποψηφίου. Η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή θα πρέπει να κοινοποιήσει στον Υποψήφιο τις επισημάνσεις της, ώστε να θεωρηθεί η διδακτορική διατριβή ολοκληρωμένη¹⁷.

Εφόσον η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή αποδεχθεί την αίτηση του Υποψηφίου Διδάκτορα, συντάσσει αναλυτική Εισηγητική Έκθεση, την οποία υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος ζητώντας τον ορισμό Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για την υποστήριξη της διατριβής. Μαζί με την Εισηγητική Έκθεση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής υποβάλλονται στη Συνέλευση του Τμήματος αντίτυπα ή αποδεικτικά στοιχεία αποδοχής των δημοσιεύσεων.

Σε περίπτωση απόρριψης εκ μέρους της Τριμελούς Εισηγητικής Επιτροπής, ο Υποψήφιος Διδάκτορας μπορεί να υποβάλει νέα αίτηση μέσα σε διάστημα τριών μηνών, στην οποία θα αναλύει τους τρόπους με τους οποίους έχει αντιμετωπίσει τις παρατηρήσεις και έχει ενσωματώσει τις υποδείξεις της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Σε περίπτωση ενδεχόμενης νέας απόρριψης επαναλαμβάνεται η ίδια διαδικασία.

Μετά τον ορισμό της Επταμελούς Επιτροπής ο Υποψήφιος Διδάκτορας στέλνει στα μέλη της Επιτροπής τη διατριβή. Επιπλέον, ο υποψήφιος καταθέτει υπογεγραμμένη στη Γραμματεία του Τμήματος δήλωση περί μη προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας καθώς επίσης και δήλωση πρωτότυπης εργασίας, ότι δηλαδή δεν έχει υποβληθεί το σύνολο ή μέρος της για την απόκτηση άλλου τίτλου σπουδών.

Ο τόπος και η ημερομηνία υποστήριξης της διατριβής ορίζεται με πρωτοβουλία του μέλους Δ.Ε.Π. που επιβλέπει την διατριβή, μετά από διαβούλευση με την Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή και τον Υποψήφιο Διδάκτορα, σε διάστημα από έναν έως τρεις μήνες από την ημερομηνία συγκρότησης της Επταμελούς Επιτροπής.

Ο Υποψήφιος Διδάκτορας υποστηρίζει προφορικά την Διδακτορική Διατριβή και υποχρεούται να απαντήσει στις ερωτήσεις των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής.

Δ.3.Κριτήρια Αξιολόγησης

Μετά την ολοκλήρωση της προφορικής δοκιμασίας, η Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει χωρίς την παρουσία τρίτων, αξιολογεί την εργασία ως προς την ποιότητα, την πληρότητα, την πρωτοτυπία και τη συμβολή της στην επιστήμη και με βάση αυτά τα κριτήρια την εγκρίνει ή την απορρίπτει.

Η ποιότητα της εργασίας εξασφαλίζεται από την αντικειμενικότητα, τη σαφήνεια των ερευνητικών μεθόδων και τον ορθό τρόπο αντιμετώπισης.

Η πληρότητα έγκειται στην ολιστική αντιμετώπιση του θέματος, την καταλληλότητα των ερευνητικών μεθόδων και την εγκυρότητα των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν κατά την

¹⁷ βλ. Κανονισμός, Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης Άρθρο 11.

διάρκεια της έρευνας. Η διαλεκτική αντίληψη στην παρουσίαση ιδεών ή αντίθετων απόψεων, η επίτευξη ουσιαστικών πορισμάτων, καθώς και η αξιοπιστία των επιχειρημάτων αποτελούν προτερήματα μιας άρτιας διατριβής.

Η πρωτοτυπία προκύπτει από την ικανότητα υιοθέτησης νέων, καινοτόμων προσεγγίσεων ή και αναθεωρήσεων της υφιστάμενης γνώσης.

Το παραγόμενο έργο οφείλει αναμφισβήτητα να συμβάλλει στην προαγωγή της επιστήμης. Ως ημερομηνία λήψης του διδακτορικού διπλώματος λαμβάνεται η ημερομηνία επιτυχούς υποστήριξης της Διδακτορικής Διατριβής.

Δ.4.Διάχυση αποτελεσμάτων – Δημοσιεύσεις

Όπως συμβαίνει σε κάθε πρωτότυπη εργασία, συνεπώς και στη διατριβή, η πρωτοτυπία και η επιστημονική της αξία τεκμηριώνονται και από τη δημοσίευση (ή τις δημοσιεύσεις) των αποτελεσμάτων της σε επιστημονικά περιοδικά και από παρουσιάσεις αυτών σε επιστημονικά συνέδρια. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης¹⁸ για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής απαιτούνται δύο τουλάχιστον δημοσιεύσεις σε έγκυρα διεθνή περιοδικά με σύστημα κριτών ή εναλλακτικά η μία εξ αυτών μπορεί να είναι δημοσίευση σε πλήρη πρακτικά με σύστημα κριτών διεθνών συνεδρίων με περιοδικότητα.

Προκειμένου να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα της κρίσης σε ότι αφορά τις δημοσιεύσεις συστήνεται ο Υποψήφιος Διδάκτορας να δημοσιεύει σε έγκυρα περιοδικά ή πλήρη πρακτικά διεθνών συνεδρίων, με σύστημα κριτών, με επαρκή ορατότητα, τα οποία διασφαλίζουν την αξία του έργου των συγγραφέων και το κύρος του Τμήματος και του Πανεπιστημίου. Τέτοια περιοδικά είναι εκείνα τα οποία ευρετηριάζονται σε διεθνείς αναγνωρισμένους καταλόγους (π.χ. SCImago Journal Rank, Directory of Open Access Journals κ.λπ.). Εάν το περιοδικό δεν περιλαμβάνεται σε κάποιον κατάλογο, τότε θα πρέπει να συνεκτιμώνται μεταξύ άλλων και στοιχεία όπως: αν διαθέτει επαρκή ορατότητα μέσω της ευρετηρίασης σε αναγνωρισμένες βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων (SCOPUS, Web of Science, κ.λπ.), καθώς επίσης και αποδεκτό impact factor (τουλάχιστον 2).

Δ.5.Καταχώρηση της Διδακτορικής Διατριβής στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.

Το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (Ε.Α.Δ.Δ.)¹⁹ συγκροτείται, τηρείται και διατίθεται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (Ε.Κ.Τ.). Στο Ε.Α.Δ.Δ. συγκεντρώνονται σε ψηφιακή μορφή οι διδακτορικές διατριβές οι οποίες εκπονήθηκαν στα ελληνικά πανεπιστήμια, καθώς και αυτές που εκπονήθηκαν από Έλληνες σε πανεπιστήμια του εξωτερικού και έχουν αναγνωρισθεί από τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.). Η ταξινόμηση βάσει των επιστημονικών πεδίων του Ε.Α.Δ.Δ. αποτελεί κριτήριο για ορισμένες διαδικασίες του

¹⁸ ΦΕΚ 497 τ.Β'/20-02-2019 (<https://cons.uniwa.gr/studies/didaktorikes-spoydes/>)

¹⁹ <https://www.didaktorika.gr/eadd/>

Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού. Ειδικότερα σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο²⁰ μετά την έγκριση της διατριβής και προκειμένου να χορηγηθεί στον Διδάκτορα το έγγραφο του τίτλου, απαιτείται η κατάθεση στη Γραμματεία του Τμήματος ενός εντύπου και ενός ψηφιακού αντιγράφου της διατριβής καθώς επίσης του ειδικού εντύπου του Ε.Κ.Τ. με περίληψη της διατριβής και επιστημονικά στοιχεία που αφορούν στο περιεχόμενό της. Στη συνέχεια η Γραμματεία του Τμήματος οφείλει να διαβιβάσει στο Ε.Κ.Τ. τα έντυπα αυτά για την ενημέρωση του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών. Η κατάθεση της διατριβής στο Ε.Κ.Τ. μπορεί αν γίνει και από τον ίδιο τον Διδάκτορα, εφόσον εκτός των ανωτέρω ο Διδάκτορας προσκομίσει στο Ε.Κ.Τ. διαβιβαστικό έγγραφο της Γραμματείας του Τμήματος με τα στοιχεία της Διατριβής. Το Ε.Κ.Τ. παρέχει στον Διδάκτορα βεβαίωση παραλαβής της διατριβής μετά την ολοκλήρωση της κατάθεσής της στο Ε.Α.Δ.Δ.

Το Αποθετήριο παρέχει στους χρήστες μια σειρά από υπηρεσίες: α) απλή και σύνθετη αναζήτηση μιας διατριβής μέσω του πεδίου των βιβλιογραφικών εγγραφών, β) πλοήγηση με βάση καθορισμένα πεδία (επιστημονικό πεδίο, ίδρυμα, συγγραφέας, χώρα, γλώσσα, έτος απονομής του διδακτορικού τίτλου), γ) online ανάγνωση και ξεφύλλισμα μιας διατριβής. Στους εγγεγραμμένους χρήστες παρέχεται η δυνατότητα μεταφόρτωσης του ψηφιακού αρχείου μιας διατριβής. Η συλλογή και η διάθεση των διδακτορικών διατριβών καθιστά ευπρόσιτα τα αποτελέσματα της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας υψηλού επιπέδου. Επιτυγχάνεται η προβολή και η διάδοση της ερευνητικής δραστηριότητας. Κάθε καταχωρημένη διατριβή στο αποθετήριο Ε.Α.Δ.Δ αποκτά μια μόνιμη διεύθυνση, μόνιμο URL, ανεξάρτητα από το σύστημα του λογισμικού ή του αποθετηρίου. Μεγιστοποιείται η διαφάνεια της επιστημονικής έρευνας και αποτρέπονται η λογοκλοπή και η διπλή προσπάθεια.

²⁰ άρθρο 70, §15 του Ν. 1566/85